

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou ve věci

žalobkyně: **X.**, narozená dne X.
bytem X.
zastoupená advokátkou JUDr. Irenou Strakovou
sídlem Karlovo náměstí 287/18, 120 00 Praha 2

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR, Odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 9. 2021 č.j. OAM-4/ZA-ZA11-VL16-R2-2018

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky ze dne 16. 9. 2021 č.j. OAM-4/ZA-ZA11-VL16-R2-2018 se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 6 800 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právní zástupkyně žalobkyně.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou podanou včas u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 9. 2021 č.j. OAM-4/ZA-ZA11-VL16-R2-2018 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo o její žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané dne 2. 1. 2018 rozhodnuto tak, že mezinárodní ochrana jí podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) nebyla udělena.

II. Obsah žaloby

Shodu s prvopisem potvrzuje H. P.

2. Žalobkyně uvedla, že během řízení o kasační stížnosti (sp. zn. 5 Azs 97/2019-41) došlo k podstatné změně okolností jejího pobytu na území, jelikož se jí narodil syn, žalobkyně tuto skutečnost uplatnila, avšak Nejvyšší správní soud nemohl k této nové skutečnosti přihlédnout. Namítala, že žalovaný tuto okolnost v dalším řízení měl zohlednit a v jejím světle vyhodnotit možné důvody pro udělení jednotlivých typů mezinárodní ochrany. Tvrdila, že žalovaný se neseznámil podrobně s judikaturou soudů a se zprávami o zemi původu, v důsledku toho došlo k nedostatkům ve zjištění aktuálního skutkového stavu, přiměřená pravděpodobnost jejího pronásledování v budoucnu měla být hodnocena ve světle incidentů minulých, jejichž hodnověrnost nebyla zpochybněna. Odkázala též na univerzalitu principu non-refoulement a upozornila na jeho souvislost i s právem na rodinný a soukromý život. Uvedla, že jí i jejímu nezletilému dítěti hrozí v případě návratu do země původu vážná újma ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, žalovaný však jednoznačně předestřené důvody neoprávněně označil za zjevně účelové, přitom však nevzal v potaz všechny okolnosti a skutečnosti žádosti o mezinárodní ochranu. Poukázala na to, že i zásah do rodinného života může být důvodem pro udělení doplňkové ochrany, měl být zohledněn čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod vyhlášené sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. (dále jen „Úmluva“), označování jejich důvodů za účelové zakládá nepřezkoumatelnost, přitom její důvody jsou dostačující pro udělení jedné z forem mezinárodní ochrany, nedopustila se žádného jednání, kterým by ohrozila bezpečnost státu, narušila veřejný pořádek, nebo které by směřovalo k ohrožení základních zájmů společnosti. V případě jejího nuceného návratu do vlasti se obávala též dalších skutečností, tvrdila, že skutečné možnosti jejího vnitřního přesídlení jsou nedostatečné, vrátí-li se do vlasti a vnitřně přesídlí, nebude schopna objektivně zajistit potřeby vlastní ani svého nezletilého dítěte, které je na ní zcela závislé, v této souvislosti odkázala na zprávu UNHCR a judikaturu Nejvyššího správního soudu.
3. Na základě výše uvedeného žalobkyně navrhla napadené rozhodnutí zrušit a vrátit věc žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

4. Žalovaný s žalobou nesouhlasil, shledal, že postupoval v souladu s právními normami, vzal v úvahu skutečnosti tvrzené žalobkyní a přihlédl k nim, shromáždil adekvátní a aktuální informace o situaci v zemi původu, vycházel z dostatečně zjištěného stavu věci v rozsahu nezbytném pro vydání rozhodnutí, přijaté řešení odpovídalo konkrétním okolnostem daného případu a je patřičným způsobem odůvodněno, respektoval též zrušující rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 4. 2021 sp. zn. 5 Azs 97/2019 vyslovený dříve v této věci. Konstatoval, že žalobkyni nenáleží mezinárodní ochrana v žádné z jejích forem, žalobkyně se může v případě potřeby domoci vnitrostátní ochrany, trestní stíhání s ní v zemi původu zahájeno nebylo, odkazovaná judikatura v žalobě není přílehlavá na situaci žalobkyně a není nijak provázaná s konkrétními skutkovými okolnostmi. Uvedl, že i narození syna žalobkyně bylo zohledněno, avšak samo o sobě důvod pro udělení mezinárodní ochrany nepředstavuje, ohledně syna žalobkyně je pak vedeno samostatné řízení o udělení mezinárodní ochrany, které je nyní ve fázi soudního přezkumu, mezinárodní ochrana mu udělena nebyla. Vycestování do vlasti nebude v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, žalobkyně, její přítel i syn jsou ukrajinské státní příslušnosti, žalobkyně může svůj soukromý život rozvíjet na Ukrajině, vrátit se s ní mohou i její příbuzní, žalobkyně pochází z bezpečné části země (X.), nemohou tak být relevantní obavy z vážné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu ani námitky ohledně nemožnosti vnitřního přesídlení, neboť tato potřeba u žalobkyně

nevznikla. Ohledně hrozby vážné újmy dle ust. § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu. Navrhl, aby žaloba byla zamítnuta.

IV. Obsah správního spisu

5. Ze správního spisu soud zjistil, že dne 2. 1. 2018 podala žalobkyně žádost o udělení mezinárodní ochrany, v poskytnutí údajů k žádosti dne 12. 1. 2018 uvedla, že pochází ze X., je asi trestně stíhána, ve vlasti měla potíže s X..
6. Během pohovoru dne 12. 1. 2018 sdělila, že má v České republice přítele, ve vlasti žila v X., v zemi původu má v X., dále rozvedla své tvrzené potíže s X., dodala, že vnitrostátní ochrany nemůže reálně využít.
7. Rozhodnutím ze dne 27. 6. 2018 č.j. OAM-4/ZA-ZA11-VL16-2018 nebyla žalobkyni udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu. Následnou žalobu zamítl Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 15. 3. 2019 č.j. 4 Az 42/2018 – 40. Ke kasační stížnosti žalobkyně Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 12. 4. 2021 č.j. 5 Azs 97/2019 – 41 rozsudek městského soudu i rozhodnutí žalovaného zrušil a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení, v novém řízení měl žalovaný mj. shromáždit dostatek relevantních informací k posouzení žádosti žalobkyně zejména z hlediska možných důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu (včetně informací týkajících se možnosti vnitrostátní ochrany) a zohlednit narození dítěte žalobkyně.
8. V dalším řízení si žalovaný obstaral zprávy o situaci v zemi původu, a to ze dne 22. 2. 2021, dvě zprávy ze dne 24. 6. 2021, ze dne 30. 6. 2021 a ze dne 30. 7. 2021.
9. Napadené rozhodnutí bylo vydáno dne 16. 9. 2021, žalovaný v něm na základě shromážděných zpráv posoudil azylový příběh žalobkyně z hlediska všech důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, těžištěm posouzení byly tvrzené obavy z X. a možnosti vnitrostátní ochrany, pozornost byla věnována též tehdy aktuální situaci v X. oblasti a pobytu nezletilého dítěte žalobkyně v České republice.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

10. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů ve smyslu ust. § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
11. Soud ve věci rozhodl bez jednání, protože postupoval dle ust. § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.
12. Podle čl. 3 Úmluvy platí, že *[n]ikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.*
13. Z judikatury správních soudů jednoznačně plyne, že jedním z důvodů k prolomení zásady koncentrace řízení je aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Podle něj členské státy EU musí zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně posouzení jak skutkové, tak právní stránky věci, které je úplné a

ex nunc (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Podle čl. 52 odst. 1 procedurální směrnice se povinnost zajistit účinný opravný prostředek ve smyslu čl. 46 odst. 3 této směrnice vztahuje na žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané po 20. 7. 2015. S ohledem na včasné neprovedení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice do vnitrostátního právního řádu má toto ustanovení přímý účinek, jedná-li se o žádost o mezinárodní ochranu podanou po rozhodném datu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, č. j. 1 Azs 194/2017-30, nebo ze dne 15. 1. 2016, č. j. 5 Azs 20/2015-35). Právě krajský soud je v tomto případě soudem, který má povinnost zajistit úplné a ex nunc posouzení opravného prostředku podaného proti rozhodnutí žalovaného.

14. V rámci soudního řízení lze při aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem nebo k jejichž neuvedení měl ospravedlnitelný důvod (nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16).
15. V tomto případě není pochyb o tom, že válečný konflikt na Ukrajině představuje novou skutečnost, kterou žalobkyně nemohla uplatnit ve správním řízení. Přestože žalobkyně na tuto skutečnost nepoukázala ani později (a tedy ani v žalobě), soud k ní musel přihlédnout z vlastní iniciativy, bez ohledu na dispoziční zásadu, která se ve správním soudnictví obvykle uplatní. Byť z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice neplyne požadavek, aby soudy ve správním soudnictví z vlastní iniciativy aktivně dohledávaly případné nové důvody pro udělení mezinárodní ochrany, Nejvyšší správní soud již připustil, že mohou nastat určité zcela specifické situace, za nichž soudy ve správním soudnictví budou muset přihlédnout i k okolnostem nenamítaným žadatelem o mezinárodní ochranu. Za takovou specifickou situaci Nejvyšší správní soud označil například vypuknutí válečného konfliktu na území celé země původu žadatele o mezinárodní ochranu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020-27, bod 22 in fine). Současná situace na Ukrajině představuje takovou situaci, kterou soud musel zohlednit.
16. Dle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 As 104/2013 -46: *„je třeba pod úhlem mezinárodněprávní zásady ‚non-refoulement‘ vykládat tak, že stanoví závazek České republiky nevystavit žádnou osobu, jež podléhá její jurisdikci, újmě, která by spočívala v ohrožení života či vystavení mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, a to např. tím, že bude vyhoštěna či v důsledku jiných okolností donucena vycestovat do země, kde by jí taková újma hrozila.“* V projednávané věci je konkrétně třeba zohlednit, že v zemi původu žalobkyně došlo po vydání rozhodnutí k významné změně poměrů, kdy v zemi probíhá válečný konflikt, přičemž tato skutečnost je nesporná a obecně známá. Za aktuální situace na Ukrajině nelze vyloučit, že návrat žalobkyně do vlasti by mohl být v rozporu se zásadou non-refoulement.
17. Aktuální situace na Ukrajině nepochybně představuje podstatnou změnu bezpečnostní situace v zemi původu, když na velké části území Ukrajiny po invazi Ruské federace vypukl dne 24. 2. 2022 mezinárodní ozbrojený konflikt. Ve vlasti žalobkyně tak došlo k takovým dříve objektivně neznámým skutečnostem, jež svědčí o tom, že by žalobkyni mohlo ve vlasti hrozit pronásledování či vážná újma (§ 12 a § 14a zákona o azylu). Za této situace bude skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžadovat rozsáhlé doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.]. Zároveň má soud za

to, že konflikt na Ukrajině představuje skutečnost obecně známou, kterou není třeba dokazovat při jednání.

18. K tomu soud odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č.j. 10 Azs 537/2021 – 31 ze dne 10. 3. 2022, v němž Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že invaze Ruska na Ukrajinu v roce 2022 může představovat takovou výjimečnou okolnost, k níž Nejvyšší správní soud přihlédne i přesto, že nastala až po rozhodnutí krajského soudu. Tím spíše tak jde o okolnost, k níž musí přihlédnout krajské soudy v rámci ex nunc posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Přímo k ozbrojenému konfliktu na Ukrajině coby nové skutečnosti v řízení, v němž došlo k meritornímu posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany (neudělení mezinárodní ochrany dle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu) se vyslovil Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 31. 3. 2022 č.j. 9 Azs 13/2022 – 32.
19. Vzhledem k tomu, že situace na Ukrajině se od vydání napadeného rozhodnutí, a ostatně i od podání žaloby, naprosto diametrálně změnila a taková změna má potenciál zcela zásadním způsobem zasáhnout do posouzení všech důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, jejichž porušení bylo namítáno v žalobě, soud se již pro nadbytečnost nezabýval žalobními námitkami. Obdobně přistoupil ke kasačním námitkám i Nejvyšší správní soud, jde např. o rozsudek ze dne 3. 6. 2022 č.j. 5 Azs 401/2021 – 31: „*Nejvyšší správní soud uzavírá, že je na žalovaném, aby znovu posoudil žádost stěžovatele ve světle aktuální situace na Ukrajině a z ní vyplývajících důsledků a rovněž i z hlediska veškerých dosud nastalých rozhodných skutečností, které by mohly odůvodňovat udělení mezinárodní ochrany. Pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že se vzhledem k naprosto nové situaci na Ukrajině nezabýval původními kasačními námitkami, neboť by to bylo i pro další řízení v této věci nadbytečné.*“
20. V novém řízení tak bude na žalovaném, aby znovu řádně a komplexně posoudil žádost o mezinárodní ochranu žalobkyně ve vztahu ke všem formám mezinárodní ochrany. Žalovaný v dalším řízení zejména vyhodnotí, zda s ohledem na aktuální situaci v zemi původu má žalobkyně odůvodněný strach z pronásledování, případně zda jí hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy, a to především (ale nejen) z důvodu vážného ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, obav z X. a v souvislosti s jejím rodinným životem. Žalovaný případně posoudí též možnost využití alternativy vnitřního přesídlení v rámci Ukrajiny.
21. Soud tak zrušil rozhodnutí bez nařízení jednání podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).
22. O nákladech řízení soud rozhodl dle ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., neboť žalobkyně byla ve věci samé úspěšná, proto jí přísluší právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení proti neúspěšnému žalovanému. Náklady vynaložené žalobkyní v daném řízení představují náhradu nákladů právního zastoupení spočívající v odměně za 2 úkony právní služby po 3 100 Kč, tedy celkem 6 200 Kč (§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, tj. převzetí zastoupení a písemné podání k soudu) a náhradu hotových výdajů po 300 Kč za jeden úkon, celkem 600 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky). Celková výše nákladů řízení tedy činí částku 6 800 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 21. října 2022

Mgr. Kateřina Peroutková v. r.
samosoudkyně